

11 listopada - Narodowe Święto Niepodległości

11 listopada to data szczególna dla każdego Polaka. Od 1918 roku po wielu heroicznych zmaganiach cieszymy się wolną i niepodległą Ojczyzną.

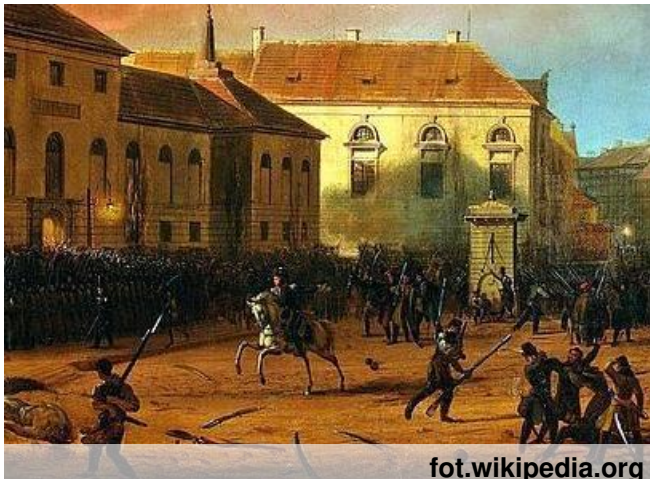
Antoni Słonimski
POLSKA

*I cóż powiedzą tomy
słowników,
Lekcje historii i
geografii,
Gdy tylko o niej mówić
potrafi
Krzak bzu kwitnący i
śpiew słowików...*

Powstanie listopadowe - niewykorzystana szansa?

Główną przyczyną wybuchu powstania listopadowego było nieprzestrzeganie przez carów Imperium Rosyjskiego postanowień konstytucji z 1815 roku. Aleksander I w 1819 roku zniósł wolność prasy i wprowadził cenzurę. W roku 1821 zawieszono wolność zgromadzeń. W październiku 1824 roku skazano Waleriana Łukasińskiego, przywódcę Wolnomularstwa Narodowego. W roku 1823 Rosjanie rozbili sieć tajnych stowarzyszeń w prowincjach zabranych. Nikołaj Nowosilcow rozpoczął prześladowanie członków Towarzystw Filomatów i Filaretów. W 1825 roku cesarz zlikwidował jawność obrad sejmowych. Jednocześnie wzmożły się prześladowania polskich organizacji niepodległościowych. W 1827 roku nastąpiły aresztowania członków Towarzystwa Patriotycznego. Sąd sejmowy, wydając łagodne wyroki na podejrzanych i oczyszczając ich z zarzutu zdrady stanu, pośrednio potwierdził, że występowali oni w dobrej wierze, chcąc przywrócić przestrzeganie zapisów konstytucji 1815 roku. Polska opinia publiczna straciła też wtedy ostatecznie złudzenia co do prawdziwych zamierzeń Mikołaja I.

Dotychczas łudzono się, że Rosja wypełni zobowiązanie zawarte w akcie końcowym Kongresu Wiedeńskiego, gdzie car zobowiązywał się do przeprowadzenia tzw. rozszerzenia wewnętrznego (chodziło o przyłączenie do Królestwa prowincji zabranych w granicach przedrozbiorowych z 1772 roku).

fot.wikipedia.org

Powstanie listopadowe wybuchło w nocy z 29 na 30 listopada 1830 r. i objęło swoim zasięgiem Królestwo Polskie oraz część ziem zabranych (Litwę, Żmudź, Wołyń). Po nieudanych próbach rokowań z cesarzem Rosji, inicjowanych przez osoby lojalne wobec zaborcy, 25 I 1831 Sejm ogłosił detronizację Mikołaja I i dynastii Romanowów z tronu polskiego. Konsekwencją detronizacji cesarza był wybuch wojny polsko-rosyjskiej. W początkach lutego 1831 r. na teren Królestwa Polskiego wkroczyła ponad 100-tysięczna armia rosyjska, dowodzona przez Iwana Dybicza; naprzeciwko niej stanęła znacznie mniej liczebna armia polska.

14 lutego generał Józef Dwernicki pokonał wojska wroga pod Stoczkiem, jednak zwycięstwo to nie zatrzymało ofensywy rosyjskiej. 25 lutego 1831 r. rozegrała się jedna z najkrwawszych bitew powstania, przeszła do historii jako polskie Termopile. Do najważniejszych skutków Powstania należy zaliczyć represje wobec uczestników. Skazywano ich na zesłania na Syberię oraz katorgi, przymusowo wcielano do wojska rosyjskiego. Mikołaj I dążył konsekwentnie do tego, aby Europa zobaczyła w nim łaskawego władcę, a nie despotę. Ci, którzy ogłosili jego detronizację, wyemigrowali, pozostałych zaś zakwalifikowano do grupy wykonawców rozkazów. Po okazaniu skruchy mogli więc powrócić do carskiej służby.

Chwała zwyciężonym, czyli kilka słów o powstaniu styczniowym

Powstanie styczniowe - polskie powstania narodowe przeciwko Imperium Rosyjskiemu, ogłoszone Manifestem z 22 stycznia wydanym w Warszawie przez Tymczasowy Rząd Narodowy.

Wybuchło 22 stycznia 1863 roku w Królestwie Polskim i 1 lutego 1863 na Litwie. Do jesieni 1864 zasięgiem objęło ziemie zaboru rosyjskiego, tj. Królestwo Polskie i ziemie zabrane. Było największym i najdłużej trwającym polskim powstaniem narodowym, spotkało się z poparciem międzynarodowej opinii publicznej. Miało charakter wojny partyzanckiej w której stoczono około 1200 bitew i potyczek.

Przez oddziały powstania styczniowego przewinęło się około 200 000 osób, zarówno z rodzin szlacheckich, jak też w mniejszym stopniu z chłopstwa i mieszczaństwa. Mimo początkowych sukcesów, zakończyło się przegraną powstańców, z których kilkadziesiąt tysięcy poległo w walkach, blisko tysiąc stracono, około 38000 wskazano na katorgę lub zesłanie na Syberię, a około 10 000 wyemigrowało. Wojska rosyjskie pacyfikowały powstanie z dużą determinacją i okrucieństwem. Miejscowości, które udzieliły schronienia powstańcom były palone, zdarzyły się również przypadki rzezi ludności cywilnej, niszczone dobra kultury.

Po upadku powstania znaczna część patriotów zwróciła się ku pracy organicznej, zaś pamięć o powstańcach stała się ważnym motywem w literaturze. Echa powstania można odnaleźć między innymi w twórczości Bolesława Prusa, Elizy Orzeszkowej, Stefana Żeromskiego oraz w malarstwie takich twórców jak: Artur Grottger, Jan Matejko, Maksymilian Gierymski. Pamięć o powstaniu stała się niezwykle motywująca dla nowego pokolenia działaczy niepodległościowych na przykład skupionych wokół Józefa Piłsudskiego.

Ola Stompor

Adam Asnyk

*W dwudziestopięcioletnią rocznicę powstania
1863 roku*

***Boś ty nie przyszedł jako klątwa nieba
Ani nie spadłeś jak grom niespodzianie,
Lecz jak duchowa narodu potrzeba
W krwawej wypadków wy płynąłeś pianie
– Aby ostatnim orężnym protestem
Zapisać w dziejach nieśmiertelne:
Jestem!***

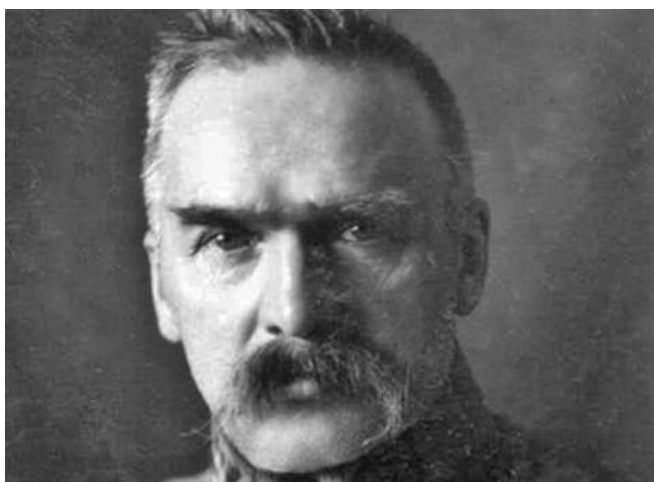
Mówiąc odzyskanie niepodległości, myślisz...Józef Piłsudski

Rodzina i studia

Józef Piłsudski urodził się 5 grudnia 1867 w Żuławie w rodzinie o tradycjach patriotycznych. Ojciec - Józef Wincenty Piłsudski był podczas powstania w 1863 komisarzem Rządu Narodowego. Józef zdał maturę, najlepsze oceny uzyskał z historii (4) i geografii (5), najslabsze – z języków. Jesienią 1885 rozpoczął studia medyczne na Uniwersytecie Charkowskim. 2 i 3 marca 1886 brał udział w studenckiej demonstracji znajdując się potem wśród ponad 150 zatrzymanych przez policję carską.

Dorosłość i Służba

W 1899 Piłsudski ożenił się z Marią z Koplewskich Juszkiewiczową, działaczką partyjną, nazywaną przez członków partii „Piękną Panią”. 28 lipca 1914 wybuchła wojna austriacko-serbska, dająca początek I wojnie światowej. Już następnego dnia Piłsudski wydał pierwsze rozkazy mobilizacyjne uformowana oddziału 3 sierpnia na krakowskich Błoniach. Należało do niego 144 żołnierzy, którymi dowodził Tadeusz Kasprzycki. Piłsudski traktował ten oddział jako „kuźnię kadr” dla przyszłego wojska polskiego.

Piłsudski - człowiek orkiestra

Był działaczem społecznym i niepodległościowym, żołnierzem, politykiem, mężem stanu; członkiem Polskiej Partii Socjalistycznej i jej przywódcą w kraju, twórcą Organizacji Bojowej PPS i Polskiej Organizacji Wojskowej, kierownikiem Komisji Wojskowej i Tymczasowej Rady Stanu. Od 11 listopada 1918 był naczelnym wodzem Armii Polskiej, a w latach 1918–1922 naczelnikiem państwa, ponadto pierwszym marszałkiem Polski; przywódcą obozu sanacji po przewrocie majowym, dwukrotnym premierem Polski (1926–1928 i 1930). Wywarł decydujący wpływ na kształt polityki wewnętrznej i zagranicznej Polski.

Michał

Tadeusz Różewicz

Oblicze Ojczyzny

Ojczyzna To Kraj Dzieciństwa,
Miejsce Urodzenia,
To Jest Ta Mała Najbliższa
Ojczyzna.
Miasto, Miasteczko, Wieś,
Ulica, Dom, Podwórko,
Pierwsza Miłość,
Las Na Horyzoncie,
Groby.
W Dzieciństwie Poznaje Się
Kwiaty, Ziola, Zboża,
Ojczyzna Się Śmieje.
Na Początku Ojczyzna
Jest Blisko,
Na Wyciągnięcie Ręki.
Dopiero Później Rośnie,
Krwawi,
Boli.

Ignacy Krasicki

Święta miłości kochanej Ojczyzny

Święta miłości kochanej Ojczyzny,
Czują cię tylko umysły poczciwe!
Dla ciebie zjadłe smakują trucizny
Dla ciebie więzy, pęta niezелzywe.

Kształcisz kalectwo przez
chwalebne blizny
Gnieździsz w umyśle rozkosze
prawdziwe,
Byle cię można wspomóc, byle
wspierać,
Nie żal żyć w nędzy, nie żal i
umierać.

Wanda Chotomska

Twój dom

Jest w każdym naszym słowie,
a słowa są najprostsze -
chleb, mama, dom gościnny,
i Wisła, i Mazowsze.

I jest w czerwieni maków,
i w białych kwiatach wiśni,
w piosenkach wszystkich ptaków
i w każdej naszej myśli.

W mazurku chopinowskim,
i w czarnym węglu Śląska,
i tu, gdzie serce mówi,
że to jest właśnie Polska.